

Jasperina Roozendaal

Tot over je oren

**Een vrolijke kijk
op stiefmoederen**

PRESSBURG

ROTTERDAM - AMSTERDAM

© 2024 Jasperina Roozendaal
© 2024 Pressburg
Alle rechten voorbehouden
Omslag en boekverzorging Sven van Pel
Illustraties Claudi Kessels en Mae Bakker
Foto auteur Annelie Bruijn
Druk Wilco Amersfoort

ISBN 978 90 833 2643 6
NUR 320
www.pressburg.nl
www.totoverjeoren.nl

Voor Anne en Eva

'Every adventure requires a first step.'

Lewis Carroll

'I think probably kindness is my number one attribute in a human being. I'll put it before any of the things like courage or bravery or generosity or anything else. Kindness – that simple word. To be kind – it covers everything, to my mind. If you're kind that's it.'

Roald Dahl

Inhoud

Voorwoord	9
1. De liefde	11
<i>Eerst maar eens kussen, nadenken komt later wel</i>	
+ Minihandleiding voor omstanders en bijstanders	25
2. De stiefmoeder	31
<i>Sprookjes en ander hardnekkigs</i>	
+ Schrijf het op!	49
3. De kinderen	57
<i>It's always teatime</i>	
+ Prinses Thalia en het zwarte boontje	73
4. Het samengestelde gezin	81
<i>Kussen of kniesoren</i>	
+ Knutsel je eigen familie!	101
5. De zaken van het hart	107
<i>Au! Over ego en ander ongemak</i>	
+ Ik zie, ik zie wat jij niet ziet	125
6. De dagelijkse dingen	129
<i>Twee huizen, twee stijlen</i>	
+ Recepten voor een samengesteld gezin	147
7. Houvast	153
<i>The Beatles en de bijstanders</i>	
Ten slotte	170
Dankwoord	173
Bronnen en inspiratie	174

Voorwoord

‘De stiefmoeder staat vaak alleen.’ Ik las deze zin een paar jaar geleden, het was de uitkomst van een onderzoek onder stiefmoeders in Engeland. Het raakte me. Ook ik heb de eerste jaren van mijn stiefmoederschap vaak het gevoel gehad dat ik het alleen moest uitdokteren. Ik had genoeg lieve mensen om me heen, maar niemand die in een soortgelijke situatie zat. Ja, de moeder van mijn meiden, maar het voelde gek om bij haar te rade te gaan. In de boekwinkel kreeg ik glazige blikken als ik vroeg om een boek over stiefmoederen: ‘Heb je al gekeken tussen de boeken op het “scheiden”-plankje?’ In de bladen die ik las kwam het onderwerp amper ter sprake en online sloeg de schrik me om het hart vanwege de eenzijdige beeldvorming en de nadruk op problemen. Waar waren de liefdevolle verhalen en positieve rolmodellen? En waarom was het beeld van de boze stiefmoeder zo hardnekkig? Dus zocht ik mijn eigen weg.

Ik vond mijn draai als stiefmoeder én de liefde in het kwadraat met mijn vrolijke samengestelde, allesbehalve perfecte maar liefdevolle gezin. Met dit boek wil ik meer luchtigheid brengen in het stiefmoederschap. Een vrolijk duwtje in de rug, een aanmoediging om als je voor het diepe staat gewoon maar te plonzen. Met je gezonde verstand en gevoel voor humor op zak. Het is de moeite meer dan waard. De liefde, de kinderen en het vormen van een nieuw gezin. Het is een Wonderland en jij bent Alice. Maar er is genoeg houvast. Vaak dichterbij en eenvoudiger dan je denkt.

Ik ben een geboren optimist en kijk naar alles en iedereen door een roze bril. Verdwijnt de zon achter de wolken,

dan zoek ik de *silver linings*. Deskundige ben ik alleen als je er het woordje ‘ervarings-’ voor plakt. Nieuwsgierigheid is mijn gids en daarnaast beschik ik over het vermogen tot relativeren, liefst met humor als remedie tegen het geworstel. Soms betrap ik me op een opgeheven vingertje. Vat dat niet persoonlijk op, het is de zendeling in mij. Door mijn verhaal te delen hoop ik dat je als stiefmoeder herkenning vindt én vertrouwen om het op jóúw manier te doen.

Tot slot nog dit. Het stiefmoederschap kent vele vormen en invullingen. Hoewel mijn stiefmoederschap de rode draad is in dit boek, lees je daar hopelijk doorheen als jouw situatie anders is.

1. De liefde

*Eerst maar eens kussen,
nadenken komt later wel*

3 februari 2014

Blonder dan blond en liever dan lief

Toen ik Martin opnieuw ontmoette, was hij vader van twee dochters, twee en vijf jaar oud. Blonder dan blond en liever dan lief. Hij was mijn beste vriend van vroeger, tussen mijn vijftiende en achttiende jaar brachten we eindeloos veel tijd met elkaar door, lachend, ketend en bellend. Hij maakte mixtapes voor mij en ik schreef brieven aan hem. Door een stomme ruzie waren we elkaar uit het oog verloren en na meer dan achttien jaar stuurde ik hem een berichtje. Hij antwoordde me dezelfde dag nog. Terwijl we de draad van onze vriendschap weer oppakten, begon Martin aan een nieuwe fase in zijn leven, als co-ouder.

Als vanzelfsprekend spraken we elkaar weer dagelijks en zagen elkaar wanneer het maar kon. En dat was best vaak. Dat co-ouderschap vond ik zo gek nog niet. De halve week zorgen en de andere helft gaan en staan waar je wilt. Ik moet wel toegeven dat ik toen nog weinig kaas gegeten had van het ouderschap. Wel zag ik dat Martin een leuke vader was. Toen we aan elkaar bekenden meer dan vriendschap te voelen, begon ook ik aan een nieuwe fase in mijn leven en daar hoorden twee meisjes bij.

Lattend met de liefde van mijn leven leerde ik ze steeds beter kennen: deze twee liefdes van zijn leven. Het contrast met mijn leven kon niet groter zijn. Wat verlangde ik op zondag soms naar de rust van mijn huisje in de Jordaan. Maar tegelijkertijd vond ik het heerlijk als ze bij me op schoot kropen, we liedjes zongen voor het slapengaan of als ze de winkeljuffrouw niet verbeterden als die mij hun moeder noemde. Samenwonen schoven we nog even voor ons uit. Maar ik, die altijd had getwijfeld over het moederschap, zag het een andere vorm krijgen. Dat kreeg ik zomaar cadeau.

De liefde

Aan de liefde is veel toegeschreven. Ze zou blind zijn, geduldig, sterker dan wat dan ook én meeslepend. Dus daar ga je. Je wordt tot over je oren verliefd op een man (of vrouw) die al een kind heeft. Hij heeft het je wel verteld, maar je hebt nog geen idee wat dat betekent. Eerst maar eens kussen, nadenken komt later wel. Gelukkig maar dat we niet al te rationeel zijn als het om de liefde gaat. Maar wanneer je gaat daten met een vader of moeder, kun je je hoofd niet helemaal verliezen. Op jullie roze wolk zit nou eenmaal ook een kind dat niet voor deze situatie gekozen heeft.

Toen ik mijn hart verloor aan Martin wist ik ook niet goed welke gevolgen dat zou hebben. Wel wist ik dat zijn dochters zijn alles waren. Als ik voor hem koos, koos ik ook voor twee meisjes. Zo simpel was het, net als het besef dat het vast niet altijd vanzelf zou gaan. Ik dacht dat het moederschap op deze manier toch nog een plek in mijn leven zou krijgen. Ik zag het niet als een probleem maar als iets moois.

Verliefd

Wanneer je verliefd bent op iemand met kinderen ontdek je al snel de rem én de versnelling. Vanwege de kinderen wil je dingen niet overhaasten. Leer elkaar kennen. Neem de tijd hiervoor. Geniet van de verliefdheid die je van je sokken heeft gezwiept. De kinderen hoeven daar nog niet bij. Het is fijn om samen een onbezorgde tijd te hebben. Daar kun je straks op teruggrijpen als het wat ingewikkelder wordt.

Bij co-ouderschap is het makkelijk om de twee werelden nog even gescheiden te houden. Maar ook wanneer het anders geregeld is, is het de moeite waard een tijd zonder

ruis verliefd te kunnen zijn. Als ze eenmaal aan je zijn voorgesteld, zullen kinderen van de hoed en de rand willen weten. Dan komt jullie relatie in een versnelling terecht en krijgt een serieuze toon. Spreek uit wat je voor elkaar voelt, waar je vandaan komt en hoe je de toekomst ziet. Wees eerlijk. Ook al is het doodeng en al hoor je misschien dingen die je liever niet had willen horen. Het stelt je in staat de verliefdheid te bestendigen of misschien wel terechte vraagtekens te zetten bij een toekomst samen.

Uit naam van de liefde

Martin en de moeder van zijn kinderen waren bijna een jaar uit elkaar toen we een relatie kregen. Het verdriet had zijn scherpe kantjes verloren. De moeilijkste drempel – het aan de kinderen vertellen – was genomen en met hulp van een therapeut waren hij en zijn ex over hun eigen schaduw heen gesprongen. Toen pas kwam ik in beeld. Hoewel het opgebroken gezin zijn weg nog moest vinden, stelden de ex-geliefden zich verstandig op. Met het belang van de kinderen op de eerste plaats maakten ze duidelijke afspraken die ze lieten vastleggen in een convenant. Beiden namen hun aandeel in het stuklopen van de relatie en keken voorbij het oog van de storm. Geluk? Misschien. Eerder komen de woorden ‘verantwoordelijk’, ‘volwassen’ en ‘uit naam van de liefde’ in me op. De kinderen waren wat hen bond en wat hen leidde. Tot op de dag van vandaag.

Liever realistisch dan romantisch

Ik kan me voorstellen dat er ingewikkelder situaties bestaan dan die waar ik in terechtkwam. Bijvoorbeeld wanneer hij

voor jou zijn relatie heeft verbroken. Wanneer de man op wie je tot over je oren verliefd bent, niet in staat is een normaal gesprek te voeren met zijn ex, de wonden nog niet gelikt zijn, afspraken nog niet gemaakt. Het woord 'vechtscheiding' zegt genoeg. Liefde is sterk en zo voelt het ook als je verliefd bent. Maar als je nieuwe partner of jijzelf nog met één been in het verleden staat en er geen communicatie is tussen de betrokkenen, wees dan liever realistisch dan romantisch. Een huis bouw je niet op drijfzand.

Dat wil niet zeggen dat je meteen het hazenpad moet kiezen. Kun je op de ander vertrouwen en beloof je plechtig rekening te houden met de kinderen bij de beslissingen die je neemt? Dan ben je goed uitgerust om een pad te volgen dat af en toe hobbelig zal zijn.

De eerste ontmoeting

Wanneer is een geschikt moment om zijn kinderen te ontmoeten? Er bestaat geen richtlijn voor, maar je zult merken dat naarmate de verliefdheid serieuzere vormen begint aan te nemen, je steeds nieuwsgieriger wordt naar het leven van de ander, dat meer omvat dan jouw hand vasthouden. Je hebt er een beeld bij maar in hoeverre komt dat overeen met de werkelijkheid? Heeft zijn zoon echt langer haar dan jij? Hoe smaakt de vegetarische lasagne die je lief elke vrijdag maakt voor zijn kinderen? Je zou graag een keer aanschuiven. Kun je zien of het huis net zo spic en span is als de dagen dat ze bij hun moeder zijn.

Hoe de eerste ontmoeting verloopt, vullen jullie samen in. Bespreek jullie verwachtingen en wensen met elkaar. Maar de ouder is uiteindelijk bepalend. Hij kent zijn kind immers het best. Het is verstandig als hij eerst alleen met zijn kind praat.

Een-op-een zal het kind zich vrijer en veiliger voelen om gedachten en gevoelens te delen. Ook is het fijn als de moeder weet dat jullie elkaar gaan ontmoeten, dan kan het kind zijn verhaal ook bij haar kwijt. Wat je ze precies vertelt hangt af van de leeftijd van de kinderen. Voor kleintjes is een blik in de toekomst nog een brug te ver, maar wanneer de kinderen ouder zijn, verwachten ze waarschijnlijk meer duidelijkheid. Misschien stellen ze vragen waar je nog geen antwoord op hebt. Dat is niet erg, het is een gesprek en geen examen. Belangrijk is dat je de kinderen betreft en hun belangen en gevoelens in het oog houdt. Ook hier geldt: neem de tijd. Maar ook: geef hun de tijd. Er is al zoveel veranderd in hun leven. Met kleine stapjes kom je ook vooruit.

Waarom blijf je niet slapen?

Bij een nieuwe liefde hanteren mijn vriendinnen en ik de regel dat je de eerste drie maanden zonder verwijten van het toneel mag verdwijnen. Die regel bleek breder inzetbaar toen ik ging daten met een vader. Maar na die drie maanden kon ik mijn nieuwsgierigheid naar zijn kinderen niet meer bedwingen. Bovendien wisten we toen dat we samen verder wilden.

Eva ontmoette ik het eerst. Ik had afgesproken met Martin op een festival en daar zat ze, op schoot bij haar vader. Mijn hart maakte twee keer een sprongetje, één keer voor de vader en één keer voor de kleine krullenbol. Een beetje zenuwachtig probeerde ik haar vertrouwen te winnen. Toen Martin twee biertjes en een appelsap ging halen en zijn dochter bij mij op schoot zette, hield ik mijn adem in. Maar ze bleef zitten, lachte en haar krullen kriebelden in mijn gezicht. Zonder wantrouwen liet ze mij toe in haar le-

ven, vanaf de allereerste dag. Was het haar leeftijd of was het de veilige basis die haar vader en moeder waarborgden? Waarschijnlijk een combinatie van beide.

Anne ontmoette ik niet veel later. Ik stelde me voor als een vriendin van papa, niet dé vriendin. Dat zou later wel komen – net als blijven slapen – we wilden niets overhaasten. Tot Anne op een dag verontwaardigd vroeg waarom ik nooit bleef logeren. Ze vond het zielig, papa helemaal alleen in dat grote bed. Zo leerde ik hoe de praktijk de theorie soms kan inhalen en ik bleef mijn eerste nachtje. Iets later besefte Anne ineens dat mama nu nooit meer zou blijven slapen. Ze hilde dikke tranen. Zo deden we een stapje vooruit en weer een stapje terug.

Kers op de taart

De liefde bleek geduldig. Gelukkig maar, want je kunt nog zo verliefd zijn, dat wil niet zeggen dat je ook meteen van zijn kind houdt. In het begin voelde ik me daar enorm schuldig over. Zoveel als ik hield van hun vader, zoveel moest ik ook voelen voor zijn dochters, het liefst zo snel mogelijk en met dezelfde intentie. Een instant *happy family*. En ze leefden nog lang en gelukkig. Vergeet het maar. Ik vond de meiden lief, goed opgevoed en heerlijk ruiken naar Zwitsal en mandarijntjes. Maar van ze houden? Streng bedacht mijn hoofd wat mijn hart zou moeten voelen, om er vervolgens alleen maar van in de war te raken. Dit hadden ze toch niet verdiend, een stiefmoeder die niet wist of ze ooit van haar stiefkinderen ging houden?

Mijn moeder wist me gerust te stellen door me erop te wijzen dat de meiden geen liefde tekortkwamen. Ze hadden al een vader en een moeder die onvoorwaardelijk van

ze hielden. Alles wat ik voor hen voelde en zou gaan voelen kwam daarbovenop. Een extra, als kers op de taart. Feestelijk, maar ook zonder kers is er al taart. Geen zorgen dus als je hart niet meteen overloopt van liefde voor zijn kinderen. Ook dat kost tijd. De uitspraak 'ze groeiden niet in mijn buik maar wel in mijn hart' raakt me altijd weer, omdat die zo waar is. Aan kleine dingen merkte ik dat mijn liefde groeide. Dat ik ook aan Anne en Eva bleef denken als ze niet bij me waren. Dat ik in de boekhandel bleef hangen bij de voorleesboeken voor peuters en kleuters en *Ronja de roversdochter* kocht voor als ze ouder waren. Dat ik aan een vriendin vertelde dat Eva knoflookolijven én haring lustte. En dat het me niks uitmaakte als mijn vriendin dan stiekem achter haar hand gaapte.

De ex

Behalve met kinderen komt je nieuwe liefde met een ex die waarschijnlijk nog een belangrijke rol speelt in zijn leven of ten minste in dat van zijn kinderen. Misschien heb je al een beeld gevormd en met een beetje pech ook een aantal vooroordelen. Probeer deze opzij te zetten of te parkeren als je elkaar voor het eerst ontmoet. Wat leveren ze je op, behalve een valse start? Ze verloor net als jij ooit haar hart aan deze man, dus jullie hebben in ieder geval iets belangrijks met elkaar gemeen. Heeft ze hem gekwetst? Je wilt er voor hem zijn, maar besef dat elk verhaal twee kanten heeft. En ook dat het niet jouw verhaal is, tenzij jij al tijdens hun relatie een hoofdrol ging spelen. Dan is enige terughoudendheid op zijn plaats.

Natuurlijk ben je geen heilige en kan het lastig zijn degenen te ontmoeten die jouw partner heeft liefgehad en met